

Posudek diplomové práce Lucie Filipové Charakteristika učebního funkčního stylu učebnic pro 1. stupeň ZŠ

Diplomová práce Lucie Filipové zpracovává didakticky významné téma – zabývá se učebním funkčním stylem uplatněným v učebnicích pro 1. stupně ZŠ. Autorka se rozhodla pro poměrně nesnadný úkol: vymezit daný styl a provést analýzu zvolených učebnic z hlediska kvantitativních i kvalitativních kritérií, tyto učebnice pak na základě získaných poznatků porovnat a v případě potřeby doplnit doporučení, která by mohla vyřešit zjištěné nedostatky.

V teoretické části diplomantka vymezuje pojem učebnice, popisuje její funkce a přibližuje její strukturu, dále se stručně zabývá vývojem učebnic a metodami výzkumu. Součástí teorie je také výklad o odborném funkčním stylu a poté o jeho modifikaci (podstylu) – učebním stylu. Autorka uvádí jeho funkce a charakteristiku, všímá si i přesahů do jiných stylů.

Vzhledem k tomu, že si diplomantka k vlastnímu výzkumu vybrala učebnice českého jazyka pro 2. ročník ZŠ, přináší v další teoretické části informace o učivu českého jazyka pro tento ročník. Přitom vychází zejména z RVP pro základní vzdělávání. Teorii pak završuje komentovaným přehledem druhů cvičení, která se v daných učebnicích vyskytují.

Následuje neobsáhlá kapitola, jež vysvětluje výběr nakladatelství a konkrétních učebnic. Je potřeba zdůraznit, že si autorka zvolila ke svému zkoumání nejen učebnice, ale rovněž navazující pracovní sešity, a to od pěti různých nakladatelství. Jednotlivé učebnice jsou stručně představeny.

Na začátku praktické části diplomové práce se autorka zamýšlí nad výběrem kritérií pro hodnocení učebnic. Následuje poměrně rozsáhlá část práce, která přináší analýzu kvantitativních vlastností učebnic a pracovních sešitů (konkrétně rozsah stran, počet cvičení, výskyt výchozích textů, výskyt pouček, ilustrací a jiného obrazového materiálu, rozsah slohové části a podíl stran věnovaných jednotlivým oblastem učiva) a poté kvalitativní analýzu učebnic (konkrétně způsoby motivace, členění obsahu učebnice, metody výkladu, grafickou stránku a uspořádání učebnice, podobu neverbálních prostředků, srozumitelnost a přístupnost věku, přítomnost zpětné vazby). Autorka provedla pečlivou analýzu učebnic, popisuje relevantní jevy, zjištěná fakta dává do souvislostí a provádí v případě potřeby srovnání. V rámci kvantitativní analýzy jsou popisy a komentáře doplněny grafy, v nichž se přehledně srovnávají učebnice/pracovní sešity jednotlivých nakladatelství.

Poměrně stručná šestá kapitola pak přináší vyhodnocení výzkumu a doporučení k jednotlivým učebnicím, která v podstatě logicky vyplynula z jejich analýzy. Závěr shrnuje podstatná zjištění.

Autorčin způsob vyjadřování je kultivovaný, zodpovědně respektující normu odborného stylu. Diplomantka se jistě snažila o pečlivou jazykovou korekturu, nicméně ojedinele zůstaly neopraveny jednak stylistické nedostatky (obvykle komplikovaná souvětí, jimž je složitější porozumět), jednak gramatické chyby, např. chybný tvar zájmena (s. 10, 2. ř.) či slovesa (s. 13, 3. odst.), na s. 28 (10. ř.) je nesprávně užito dějové adjektivum namísto účelového („hodnotící“ – „hodnotící“). Chyby pravopisné, povětšinou interpunkční, jsou celkem ojedinelé (s. 9, 2. ř. zdola; s. 16, 2. odst.; s. 28, 9. ř.). Zmíněné nedostatky však nesnižují výbornou úroveň předkládané práce. Celkově je nutno vyzdvihnout pracné a pečlivé zpracování praktické části, vhodně vybrané příklady sledovaných jevů a přehledné grafy. Práce se jeví jako velice přínosná.

Diplomovou práci Lucie Filipové doporučuji k obhajobě a navrhuji ohodnotit ji klasifikačním stupněm **výborně**.

PhDr. Zdeněk Suda, CSc.
oponent